

In memoriam

Radovan Medved
(1926. - 2010.)

Prof. dr. sc.
Radovan Medved

Protekloga listopada navršile su tri godine od odlaska prof. dr. sc. Radovana Medveda, profesora emeritusa zagrebačkoga Sveučilišta i dopisnoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, specijaliste interniste, utemeljitelja i doajena sportske medicine u nas.

Prof. dr. sc. Radovan Medved rođen je 9. veljače 1926. godine u Zagrebu, gdje je završio srednju školu. Bio je aktivni sportaš, atletičar - kratkoprugaš (100 m) u zagrebačkom atletskom klubu „Concordia“. Diplomirao je na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1950. godine. Specijalizirao je internu medicinu 1957. godine. Doktorsku disertaciju pod naslovom „*Osjetljivost povećanog srca sportaša na pomanjkanje kisika*“ obranio je 1961. godine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1950. zapošljava se kao asistent na Institutu za higijenu rada tadašnje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU) u Zagrebu, a 1952. godine u tek osnovanom Zavodu za fizičku kulturu. Osnivač je i voditelj Odjela za sportsku medicinu te ustanove. Godine 1959. prelazi na novoosnovanu Visoku školu za fizičku kulturu u Zagrebu. Jedan je od osnivača Fakulteta za fizičku kulturu, današnjega Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Za docenta na predmetu Sportska medicina izabran je 1962. godine, za izvanrednoga profesora 1963., a za redovitoga profesora 1968. godine. Obnašao je dužnost dekana Kineziološkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 1971. do 1973. godine, prodekana za znanost, a u više mandata bio je predstojnik Katedre za fiziologiju i patologiju.

Svojim iznimno plodnim, uspješnim i međunarodno priznatim stručnim i znanstveno istraživačkim radom dao je

značajan doprinos u području preventivne kardiologije, funkcionalne kardiologije, sportske medicine i posebice sportske kardiologije i sportske traumatologije. Godine 1953. uveo je metodu balistokardiografije u našu kardiologiju, te objavio nekoliko značajnih radova o svojstvima balistokardiograma.

Prof. dr. sc. Radovan Medved započeo je u nas razvoj i istraživanja iz područja funkcionalne dijagnostike sportaša, postavio je i uveo dijagnostičke algoritme i opremio laboratorij sportske fiziologije i dijagnostike treniranosti sportaša na Kineziološkom fakultetu naprednim aparaturama i postupcima, čime se dijagnostika u sportaša prema opremi i obučeni kadrova tada mjerila s vrhunskim europskim centrima. Potaknuo je razvoj podjednako sportske traumatologije i sportske kardiologije - u vrijeme kad je sportska medicina i u razvijenom svijetu bila tek u povojima, a kliničarima predstavljala tek daleko, nedovoljno zanimljivo interdisciplinarno područje. Inicirao je i sa suradnicima izradio preporuke za preglede, mjerenja i testiranja sportaša.

Zastupao je multidisciplinarni pristup u medicini sporta i dao veliki doprinos razvoju sportske kardiologije i sportske traumatologije. U području sportske kardiologije poseban doprinos dao je proučavanju sportskoga srca. Posebno se bavio volumetrijom srca, utjecajem sportskoga treninga na morfološke i funkcionalne osobitosti srca i krvotoka. Međunarodno je zapažen njegov rad u proučavanju sportskoga srca. U području preventivne i kliničke kardiologije počeo je primjenjivati neke od metoda funkcionalnih testova koji su se do tada koristile samo u sportskoj medicini. Posebno se bavio primjenom

i proučavanjem elektrokardiograma tijekom tjelesnoga opterećenja o čemu svjedoče brojni stručni i znanstveni radovi objavljeni u domaćim i međunarodnim znanstvenim časopisima. Bio je voditelj niza znanstveno-istraživačkih projekata iz područja javnoga zdravstva. Bavio se i proučavanjem postupaka procjene fiziološke starosti te provodio sustavna antropometrijska mjerenja djece i mladih u našoj zemlji. Zalagao se za sportsko-rekreativno vježbanje u njegovoj najširoj primjeni i naglašavao značaj sporta i tjelovježbe u prevenciji i rehabilitaciji kroničnih bolesti današnje civilizacije. Godine 1972. osnovao je Savjetovalište za detekciju i prevenciju koronarne bolesti pri tadašnjem Fakultetu za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu.

Prof. dr. sc. Radovan Medved iza sebe ostavlja bogat opus stručnih i znanstvenih publikacija. Objavio je preko 300 stručnih i znanstvenih radova u domaćim i međunarodnim znanstvenim časopisima i udžbeničkih poglavlja te 6 knjiga iz područja sportske medicine. Posebno se ističe jedinstveni, sveobuhvatni udžbenik Športska medicina, objavljen 1987. godine u izdanju JUMENA, Zagreb. Međunarodno su posebno zapaženi i citirani radovi prof. dr. sc. Medveda iz područja sportske kardiologije i antropometrije. Bio je iznimno cijenjen u Europi, posebno u njemačkom govornom području. Bio je rado viđen gost predavač na drugim sveučilištima, sudionik i pozvani predavač na mnogim međunarodnim konferencijama.

Svojim stručnim i znanstveno-istraživačkim radom dao je jedinstveni doprinos otklanjanju predrasuda i mnogih zabluda u športskoj medicini. Dao je iznimni doprinos proučavanju sportskoga srca kao svrsishodne funkcionalne adaptacije na povećane zahtjeve tijekom redovito provedenoga trenažnog procesa, doprinos otklanjanju zabluda o štetnosti sporta za djecu i žene, kao i zabluda da tjelesno vježbanje ima utjecaja na rast.

Predavao je na nizu poslijediplomskih studija, školske medicine, medicine rada, kardiologije i opće medicine. Godine 1965. pokrenuo je poslijediplomski studij sportske medicine. Pokrenuo je, organizirao i vodio poslijediplomsku nastavu iz sportske medicine te specijalizaciju iz sportske medicine na najsuvremenijim osnovama. Organizirao je, sudjelovao i poticao provođenje poslijediplomskih seminara za kontinuirano usavršavanje iz područja sportske medicine, sportske traumatologije i sportske kardiologije. Odgojio je i usmjerio generacije medicinara u pojedina interdisciplinarna područja medicine sporta i vježbanja.

Bio je iznimno aktivan u nizu tadašnjih republičkih i saveznih sportskih organizacija kao i u stručnim organi-

zacijama sportske medicine. Od 1964. do 1976. godine bio je predsjednik Udruženja liječnika sportske medicine Jugoslavije, predsjednik Skijaškoga saveza Hrvatske. Od osnutka Hrvatske bio je član Medicinske komisije Hrvatskoga olimpijskog odbora.

Bio je član Research Committee of International Council of Sport and Physical Education pri UNESCO-u. Godine 1980. izabran je za člana Znanstvenoga odbora Međunarodnog udruženja sportske medicine (FIMS).

Godine 1975. izabran je za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a 1988. godine za dopisnoga člana Akademije. Po umirovljenju 1999. godine izabran je u počasno zvanje profesor emeritus Sveučilišta u Zagrebu.

Nositelj je više nagrada za rad i doprinos u području sportske medicine: Ordena rada sa srebrnim vijencem (1962.), Ordena rada sa zlatnim vijencem (1971.), Majske nagrade Komisije za fizičku kulturu SRH (1962.) i Republičke nagrade fizičke kulture za životno djelo (1989.).

Generacije studenata i liječnika učile su od prof. Medveda, poštovale ga, i divile mu se. I dok „Ima ljudi koji nam govore,
A mi ih ne slušamo.
Ima ljudi koji nas povrijede,
A mi ih ipak zaboravljamo.
No, ima ljudi koji se jednostavno pojave u našem životu
I zauvijek ostave trag. (C. B. de Carvalho Meireles)

I zbog svega toga - slijedili smo ga. Ne zbog toga što je imao i formalna vrhunska akademska postignuća, već zato jer smo znali da nas ne vodi utabanim stazama i do cilja gdje su drugi već bili. Poticao nas je, a njegovo ime otvaralo nam je vrata mnogih ustanova u Svijetu. Krenuo je težim putem, u neafirmirano znanstveno područje i uzdigao ga do međunarodne prepoznatljivosti.

Iako,
„Pred morem, kao pred smrću, nemamo tajne
Zemlja i mjesec postaju naše tijelo“ (V. Parun),

prof. Medved za sobom ostavlja čvrsti trag, koji će čuvati živim njegovo djelo.

Na nama je zadaća da nastavimo putom koji nam je pokazao i budemo dostojni kazati da smo bili njegovi učenici i suradnici.

Prof. dr. sc. Marjeta Mišigoj-Duraković, FECSS
Katedra za medicinu sporta i vježbanja
Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu